

HU

HU

HU

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 2008. június 25.
SEC(2008) 2193

A BIZOTTSÁG SZOLGÁLATAINAK MUNKADOKUMENTUMA

**A KKV-K KÖZBESZERZÉSI SZERZŐDÉSEKHEZ VALÓ HOZZÁFÉRÉSÉT ELŐSEGÍTŐ EURÓPAI
LEGJOBB GYAKORLATOK GYŰJTEMÉNYE**

A BIZOTTSÁG SZOLGÁLATAINAK MUNKADOKUMENTUMA

A KKV-K KÖZBESZERZÉSI SZERZŐDÉSEKHEZ VALÓ HOZZÁFÉRÉSÉT ELŐSEGÍTŐ EURÓPAI LEGJOBB GYAKORLATOK GYŰJTEMÉNYE

Összefoglaló

„A kkv-k közbeszerzési szerződésekhöz való hozzáférését elősegítő európai legjobb gyakorlatok gyűjteményének” általános célkitűzése az, hogy elősegítse azt, hogy a tagállamok és ajánlatkérő szerveik a közbeszerzési irányelvek által nyújtott lehetőségeket teljes mértékben kihasználhassák, így biztosítva a közbeszerzésekben részt venni kívánó valamennyi gazdasági szereplő számára az egyenlő feltételeket.

A legjobb gyakorlatok gyűjteményének elkészítése során, a közbeszerzésekhez való hozzáférésnél a kkv-k által tapasztalt nehézségekkel kapcsolatban megkérdezett érdekelt felek hangsúlyozták, hogy a kkv-k közbeszerzési piachoz való hozzáférése a megkönnyítéséhez leginkább nem a közbeszerzési irányelvek módosítására, azaz jogszabályi változásokra van szükség, hanem az ajánlatkérő szervezeteknek kell változtatniuk a közbeszerzés során tanúsított felfogásukon.

A kkv-k fokozottabb bevonása a közbeszerzésekbe a közbeszerzési szerződésekért folyó nagyobb versenyhez vezet, ami az ajánlatkérők számára előnyösebb ajánlatokat eredményez. Ezen felül, a fokozottabb versenyen alapuló és átláthatóbb közbeszerzési gyakorlat a kkv-k számára lehetővé teszi növekedési és innovációs potenciáljuk megvalósítását, ami kedvező hatással lesz az európai gazdaságra.

E dokumentum célja ezért kettős: 1) egyrésztől iránymutatásul szolgál a tagállamok és ajánlatkérő szerveik számára arra nézve, hogyan alkalmazhatják a közösségi jogi keretet olyan módon, hogy azzal ösztönözzék a kkv-k részvételét a közbeszerzési eljárásokban, másrésztől 2) kiemel több olyan nemzeti szabályt és gyakorlatot, amellyel szintén megkönnyíthető a kkv-k hozzáférése a közbeszerzési szerződésekhez. Ezeket az elemeket, amelyek első alkalommal szerepelnek egy egységes gyűjteményben, a különböző tagállamokban nyert értékes tapasztalatok szemléltetik.

E legjobb gyakorlatokról szóló gyűjtemény a kkv-k és képviselőik által ténylegesen tapasztalt és jelzett fő nehézségekből indul ki, és – az alábbi címszavak alatt – felhívja a tagállamok és ajánlatkérő szerveik figyelmét a nehézségek leküzdésére rendelkezésre álló megoldásokra:

- A szerződések nagyságából adódó nehézségek megoldása
- A releváns információkhoz való hozzáférés biztosítása
- A közölt információ minőségének és megértésének javítása
- Arányos alkalmassági feltételek és pénzügyi követelmények meghatározása
- Az adminisztratív terhek csökkentése
- Az ár-érték arány hangsúlyozása a beszerzés közvetlen költsége helyett

- Elegendő idő biztosítása az ajánlat kidolgozására
- Pontos kifizetések

A „legjobb gyakorlatok gyűjteménye” így segít a nemzeti hatóságoknak olyan „stratégiák”, „programok” vagy „cselekvési tervek” kialakításában, amelyek konkrét célja a kkv-k közbeszerzési szerződésekhez való hozzáféréseinek megkönnyítése.

E legjobb gyakorlatok gyűjteménye a Bizottság szolgálatainak indikatív dokumentuma, és erre az intézményre nézve nem tekinthető semmilyen módon kötelezőnek. Szükséges megjegyezni, hogy a gyűjtemény függ a vonatkozó nemzeti és közösségi jogi keret, illetve gyakorlat alakulásától is.

Bevezetés

A tagállamok közbeszerzési piaca 2006-ban körülbelül 1800 milliárd eurót tett ki, ez az EU bruttó hazai termékének (GDP) 16%-a¹. Az EK közbeszerzési irányelveinek² célja a közbeszerzési piac megnyitása valamennyi gazdasági szereplő előtt, függetlenül a nagyságuktól. A kis- és középvállalkozások (kkv-k)³ e piacokhoz való hozzáféréseinek különös figyelmet kell azonban szentelni: a kkv-kat általában az uniós gazdaság gerincének tekintik, ezért a munkahelyteremtés, gazdasági növekedés, valamint innováció területén betöltött szerepük lehető legteljesebb kibontakoztatása érdekében meg kell könnyíteni hozzáférésüket a közbeszerzési piacokhoz. A Bizottság a Versenyképességi Tanács ilyen irányú kérését⁴ követően egy gazdasági tanulmány és az érdekelt felekkel történt kiterjedt konzultáció alapján további elemzéseket végzett.

Gazdasági elemzés

Egy az Európai Bizottság részére 2007-ben készített tanulmány szerint 2005-ben az uniós határérték feletti közbeszerzési szerződések értékének 42%-át a kkv-k nyerték el, ami a szerződések számának 64%-t jelenti⁵. Ezek a számok nyilvánvalóan csak az uniós irányelvekben meghatározott értékhatár feletti közbeszerzési szerződésekre vonatkoznak, és nem veszik figyelembe a kkv-k által elnyert különböző nagyságrendű alvállalkozói szerződéseket.

Noha a középvállalkozások részesedése az uniós határérték feletti közbeszerzési szerződések összértékéből nagyon is kedvező a gazdaságban betöltött jelentőségükhöz képest, az elemzés arra is utal, hogy a helyzet jelentősen eltér az egyes tagállamokban: a kkv-k részesedése az uniós küszöb feletti közbeszerzési szerződésekből a szlovéniai és szlovákiai 78%, illetve 77%-tól a franciaországi és egyesült királyságbeli 35%, illetve 31%-ig terjed⁶. Míg az ilyen eltérések egyes tagállamokban részben megmagyarázhatóak a nagyvállalkozások viszonylag nagy gazdasági részesedésével, ha az Európai Unió gazdaságának egészében a kkv-k által lebonyolított összevont vállalati forgalmat (58%) összehasonlítjuk az uniós értékhatár feletti közbeszerzési szerződések értékéből a kkv-kra fővállalkozóként jutó résszel (42%), akkor megállapíthatjuk, hogy ezen a téren még további előrelépéseket lehet tenni.

Konzultáció az érdekelt felekkel

A legjobb gyakorlatok gyűjteménye elkészítése során, a közbeszerzésekhez való hozzáférésnél a kkv-k által tapasztalt nehézségekkel kapcsolatban megkérdezett érdekelt felek hangsúlyozták, hogy a kkv-k közbeszerzési piachoz való hozzáféréseinek a megkönnyítéséhez

¹ Ezek a becslések az Eurostat részére, a nemzeti számlákhoz az országos statisztikai hivatalok által benyújtott adatokon, valamint a közüzemi ágazat éves beszámolóin és egyéb forrásain alapulnak.

² A vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (2004.04.30.), valamint az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (2004.04.30.).

³ Ha e dokumentum kkv-kat említ, az Európai Unió Hivatalos Lapja 2003. május 20-i L 124. számának 36. oldalán közzétett 2003/361/EK bizottsági ajánlás meghatározása vonatkozik rájuk.

⁴ Lásd a Tanács 6964/06 sz. sajtóközleményének (Presse 65) 10. oldalát.

⁵ Evaluation of SME Access to Public Procurement Markets in the EU (Értékelés a kkv-k közbeszerzési piacokhoz való hozzáféréseiről az EU-ban), a GHK és a Technopolis zárójelentése, a következő címen áll rendelkezésre: http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/public_procurement.htm

⁶ Lásd az 5. lábjegyzetben említett jelentés 48. oldalát.

leginkább nem az uniós közbeszerzési irányelvek módosítására, azaz jogszabályi változásokra van szükség, hanem az ajánlatkérő szervezeteknek kell változtatniuk a közbeszerzés során tanúsított felfogásukon. Ebben az összefüggésben az érdekelt felek a következő fő nehézségekről számoltak be⁷:

- nehézségek az információszerzésben (mivel nem tudnak az információgyűjtésre elegendő forrást szánni);
- a közbeszerzési eljárások ismeretének hiánya;
- túlzott adminisztratív terhek;
- a szerződések nagy mérete;
- túl kevés idő a pályázatok elkészítéséhez;
- az ajánlatok elkészítésének költsége (mivel a költségek nagy része fix költség, a nagyobb vállalkozásokhoz képest a kkv-k aránytalanul magas költségekkel szembesülnek);
- aránytalan alkalmassági feltételek és igazolásokra vonatkozó követelmények;
- pénzügyi biztosítékokra vonatkozó túlzott előírások;
- külföldi ajánlattevők hátrányos megkülönböztetése/helyi vagy nemzeti vállalkozások előnyben részesítése⁸;
- külföldi együttműködő partnerek keresése;
- az ajánlatkérő szervezetek késedelmes kifizetései.

Mindez azon következtetés levonásához vezetett, hogy az ajánlatkérőknek egy kkv-barátabb közbeszerzési megközelítést kell kialakítaniuk, ami a közbeszerzési irányelvek által nyújtott, a kkv-k közbeszerzési szerződésekhez való hozzáférését megkönnyítő lehetőségek ösztönzésével, valamint a tagállamok vonatkozó legjobb gyakorlatainak ismertetésével érhető el. Miközben a közösségi közbeszerzési jog a kkv-k és más gazdasági szereplők típusai közötti különbségtétel nélkül, az összes gazdasági szereplő számára biztosítja a piacok megnyitását, egyes rendelkezései a kkv-k számára különösen fontosak, mivel olyan problémákra kínálnak megoldást, amelyekkel kizárólag vagy elsősorban a kkv-k szembesülnek. Ezen felül, a tagállamok egyes szabályai és gyakorlatai további vagy pontosabban meghatározott megoldásokkal szolgálnak ezen a téren.

⁷ Lásd különösen az 5. látjegyzetben említett jelentést, a „kisvállalkozói intézkedéscsomag” 2008. március 30-án lezárult nyilvános konzultációjának összefoglaló jelentését a http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/docs/sba_consultation_report_final.pdf címen, a Kkv-kutatás Európai Hálózatának (ENSR) 1999-es felmérését a http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/analysis/doc/ensr_6th_report_en.pdf címen, valamint európai üzleti szervezetek, mint például az UEAPME és a BusinessEurope egyedi tanulmányait a saját honlapjaikon.

⁸ A közösségi közbeszerzési jog egyértelmű megsértésével kapcsolatosak azok a problémák, amelyekkel a kkv-k esetleg találkozhatnak a helyi vagy nemzeti vállalkozásokat állampolgárság alapján előnyben részesítő megkülönböztetés formájában. Az ilyen jogsértéseket a 89/665/EGK és a 92/13/EGK irányelvvel összhangban előírt jogorvoslatok keretében, vagy a közbeszerzési szerződésekről szóló irányelvek által nem, vagy csak részben szabályozott közbeszerzési eljárások esetében az EK-Szerződés szabályainak és elveinek fényében kell kezelni. Ez utóbbi kérdést illetően a Bizottság 2006-ban elfogadta és közzétette a közbeszerzési szerződésekről szóló irányelvek által nem, vagy csak részben szabályozott közbeszerzési eljárásokra alkalmazandó közösségi jogról szóló értelmező közleményt (lásd EUHL C 179., 2006.8.1., 2. o.).

A „legjobb gyakorlatok gyűjteményének” célja és tartalma

A fentiekre való tekintettel, **e dokumentum célja** kettős: egyrészt általános iránymutatásul szolgál a tagállamok ajánlatkérő szervei⁹ számára arra nézve, hogy hogyan alkalmazhatják az uniós jogi keretet olyan módon, hogy azzal ösztönözzék a kkv-k részvételét a közbeszerzési eljárásokban, másrészt kiemel több olyan nemzeti szabályt és gyakorlatot, amellyel szintén megkönnyíthető a kkv-k hozzáférése a közbeszerzési szerződésekhez. Ezeket az elemeket, amelyek első alkalommal szerepelnek egy egységes gyűjteményben, a különböző tagállamokban nyert értékes tapasztalatok szemléltetik¹⁰.

Mostanáig azonban csak kevés tagállamban fogadtak el és hajtottak végre országos „stratégiát”, „programot” vagy „cselekvési tervet” azzal a konkrét céllal, hogy a kkv-k közbeszerzési szerződésekhez való hozzáférését javítsák. Ez megmagyarázza, hogy ezen a téren miért csak néhány tagállam számolt be átfogó kezdeményezéscsomagról, míg a tagállamok túlnyomó többsége csak időnkénti vagy korlátozott egyedi lépésekről számolt be az elmúlt években. Ez a helyzet megerősíti annak szükségességét, hogy a tagállamok politikákat kialakító szervezeti egységei között a gyakorlatokra vonatkozó információk cseréjét fokozzák, valamint, hogy többet tegyenek a korábbi tapasztalatokból nyert ismeretek valamennyi érdekelt féllel történő megosztásáért¹¹.

E „legjobb gyakorlatok gyűjteménye” – az alábbi címszavak alatt – megoldásokat kínál azokra a fő problémákra, amelyekkel a kkv-k saját és képviselőik¹² bevallása szerint szembesülnek:

- A szerződések nagyságából adódó nehézségek megoldása
- A releváns információkhoz való hozzáférés biztosítása
- A közölt információ minőségének és megértésének javítása
- Arányos alkalmassági feltételek és pénzügyi követelmények meghatározása
- Az adminisztratív terhek csökkentése
- Az ár-érték arány hangsúlyozása a beszerzés közvetlen költsége helyett
- Elegendő idő biztosítása az ajánlat kidolgozására
- Pontos kifizetések

⁹ Ebben a dokumentumban az „ajánlatkérő” kifejezés mind a 2004/18/EK irányelv 1. cikkének (9) bekezdése értelmében az „ajánlatkérő szerv”, mind a 2004/17/EK irányelv 2. cikke értelmében az „ajánlatkérők” kifejezést magában foglalja.

¹⁰ A tagállamok szabályaira és gyakorlataira történő hivatkozások semmi esetre sem tekinthetők az érintett szabályok és gyakorlatok minden egyes részletének a Bizottság általi jóváhagyásának. A tagállamok jogszabályaira és gyakorlataira történő hivatkozások a Bizottság szolgálatának értelmezése szerint történnek. Mivel az utóbbiakat főként az ajánlatkérő szervek, illetve ajánlattevők képviselőinek címzett kérdőívekre adott válaszok alapján gyűjtötték össze, a Bizottság nem tudja garantálni, hogy minden egyes kérdéses intézkedésnek a nemzeti jogszabályokban történt meghatározása és a nemzeti hatóságok általi végrehajtása ténylegesen, teljes mértékben megfelel a közösségi közbeszerzési jognak. Továbbá, az érdekelt felektől kapott hozzászólások mutatják, hogy miközben több tagállamban számos hasonló szabály és gyakorlat létezik, e szabályok és gyakorlatok közül soknak olyan eltérő sajátosságai vannak, amelyeket egy indikatívnak szánt „legjobb gyakorlatok gyűjteményében” nem lehet teljes körűen tárgyalni.

¹¹ Ennek lehetővé tétele érdekében a Bizottság tovább fogja ösztönözni a gyakorlatok összegyűjtését és cseréjét a tagállamok végrehajtó hatóságainak több más európai országra kibővített együttműködési hálózatán, a közbeszerzési hálózaton keresztül (www.publicprocurementnetwork.org).

¹² Lásd az 5. lábjegyzetet.

Az Európai kisvállalkozói intézkedéscsomagról szóló bizottsági közleményben említett többi kezdeményezéssel együtt, e legjobb gyakorlatok gyűjteménye így gyakorlati válaszlépés a Versenyképességi Tanács által a Bizottsághoz intézett felkérésre.

1. A SZERZŐDÉSEK NAGYSÁGÁBÓL ADÓDÓ NEHÉZSÉGEK MEGOLDÁSA

A közbeszerzési szerződések iránt érdeklődő kkv-k gyakran panaszkodnak arra, hogy a közbeszerzési eljárásokból gyakorlatilag ki vannak zárva, egyszerűen azért, mert nincs kellő kapacitásuk a szerződés egészére ajánlatot tenni. Miközben valamely nagyléptékű szerződés jellemzői indokolhatják annak egyetlen nyertes ajánlattevő részére történő odaítélését, a következő lehetőségeket a nagy ajánlatkérő szervek, köztük a központi beszerző szervek, bármikor figyelembe vehetik.

1.1. A szerződések részekre történő felosztása

A közbeszerzési irányelvek megengedik, hogy a szerződéseket különálló részek formájában ítélik oda¹³. A közbeszerzések részekre történő felosztása **egyértelműen elősegíti a kkv-k azokhoz való hozzáférést, mind mennyiségi** (a részek nagysága jobban megfelelhet egy kkv termelési kapacitásának), **mind minőségi szempontból** (a részek tartalma pontosabban megfelelhet a kkv szakágzatának). Ezen felül, a szerződések részekre történő felosztása és következésképpen a kkv-k részvételi lehetőségeinek kibővülése a versenyt kiszélesíti, ami előnyös az ajánlatkérő szervek számára, feltéve, hogy ez helyénvaló és megvalósítható az érintett építési beruházásra, árubeszerzésre, illetve szolgáltatásnyújtásra vonatkozóan.

Ebben az összefüggésben az ajánlatkérő szerveknek szem előtt kell tartaniuk, hogy miközben megengedett számukra a részek azon számának korlátozása, amelyekre az ajánlattevők pályázhatnak, ezt a lehetőséget nem alkalmazhatják olyan módon, ami a tisztességes verseny feltételeit csorbítaná¹⁴. Ezen felül, a **korlátlan számú részre történő pályázás lehetővé tételének** az is az előnye, hogy nem tartja vissza a generálkivitelezőket a részvételtől, és nem fogja vissza a vállalkozások növekedését.

Ebben az összefüggésben a következő nemzeti rendelkezéseket és gyakorlatokat érdemes megemlíteni:

Nemzeti jog

Az osztrák jog szerint **az ajánlatkérő szervek szabadon dönthetnek arról, hogy egy átfogó szerződést ítélik oda, vagy a szerződést különálló részekre felosztják**. Amikor ezt a döntést meghozzák, a gazdasági vagy műszaki szempontokat kell figyelembe venniük.

Franciaországban a lehető legszélesebb körű verseny kialakítása érdekében, az **általános szabály az, hogy a szerződéseket különálló részek formájában ítélik oda. Az ajánlatkérő szervek azonban átfogó szerződéseket is szabadon odaítélhetnek**, ha az adott esetben úgy vélik, hogy a részekre történő felosztás korlátozná a versenyt, azzal a kockázattal járna, hogy a szerződés végrehajtását műszaki szempontból nehézkessé vagy drágává tenné, vagy az ajánlatkérő szerv nincs olyan helyzetben, hogy a szerződés teljesítésének koordinációjáról gondoskodjon.

¹³ A 2004/18/EK irányelv 9. cikkének (5) bekezdése, valamint a 2004/17/EK irányelv 17. cikke (6) bekezdésének a) pontja.

¹⁴ Továbbá, az ajánlatkérő szerveknek a betartandó hirdetési előírások, illetve a követendő eljárás meghatározása érdekében figyelembe kell venniük az összes tétel becsült teljes értékét.

Egyes tagállamokban (Magyarország, Románia) a szerződések részekre történő felosztásának ösztönzéséhez a nemzeti jog olyan rendelkezései is hozzájárulnak, amelyek meghatározzák, hogy az **alkalmassági feltételeknek az egyes részekkel kell összefügniük és azokkal kell arányosnak lenniük**, nem pedig az összes rész összesített értékével.

Gyakorlatok

Írországban csakúgy, mint más tagállamokban, sok ajánlatkérő szerv nagyléptékű építési szerződések meghirdetése esetén azt a gyakorlatot követi, hogy egyes különleges részterületek szerződéseit (elektromos szolgáltatások, gépészeti szolgáltatások, különleges szerelvénytársulási-szerződések, stb.) külön hirdeti meg és ítéli oda olyan gazdasági szereplőknek, akiknek az egész projekt koordinálására vonatkozó szerződést elnyert gazdasági szereplővel kell együttműködniük. Ez a gyakorlat elősegíti a kkv-k részvételét, miközben az ajánlatkérő szervnek nem kell a különböző tételek végrehajtásának koordinálásából fakadó kihívásokkal megküzdnie.

Litvániában, mielőtt a hirdetményeket elküldik a TED-adatbázisnak közzétételre, a közbeszerzési hivatal azokat előzetesen elemzi, és az elemzés részeként a hivatal a szerződés tételekre történő felosztásának fontolóra vételét ajánlja az ajánlatkérő szervnek.

- 1.2. Annak a lehetőségnek a kihasználása, hogy a gazdasági szereplők csoportba szerveződjenek és az összevont gazdasági és pénzügyi kapacitásukra, valamint műszaki képességükre támaszkodjanak

A közbeszerzési irányelvek¹⁵ a gazdasági szereplők számára lehetővé teszik, hogy **más vállalatok gazdasági és pénzügyi kapacitására, illetve műszaki képességére támaszkodjanak**, a velük fennálló kapcsolatuknak jogi jellegétől függetlenül, annak érdekében, hogy bizonyítani tudják, hogy megfelelnek az ajánlatkérő szerv által előírt kapacitás vagy képesség szintnek. Mindazonáltal a gazdasági szereplőknek bizonyítaniuk kell, hogy a szerződés teljesítéséhez szükséges erőforrások a rendelkezésükre fognak állni.

Gazdasági szereplők csoportjai esetében most már a közbeszerzési irányelvek egyértelműen kimondják, hogy a **csoport a csoport valamennyi tagjának kapacitására támaszkodhat**. Ezen felül, a **csoport más, a csoporthoz nem tartozó szervezetek kapacitására is támaszkodhat**.

A közösségi jog az ajánlatkérő szerveknek előírja a kkv-k között ilyen formában történő együttműködés elfogadását. A lehető legszélesebb körű verseny ösztönzése érdekében ajánlott, hogy az ajánlatkérő szervek a **hirdetményben felhívják erre a lehetőségre a figyelmet**.

Továbbá, mivel a kkv-k között az együttműködés ilyen formáinak létrehozása időt igényel, az ajánlatkérő szervek kihasználhatnák az **előzetes tájékoztatók** közzététele nyújtotta lehetőséget a piacok jövőbeli közbeszerzésekre történő felkészítésére, így **biztosítva elegendő időt a gazdasági szereplők számára az együttes ajánlattételre történő felkészüléshez**.

Mindezek a rendelkezések és gyakorlatok nyilvánvalóan **könnyebbé teszik, hogy független kkv-k** ajánlattevő **csoportokat hozzanak létre** nagyléptékű közbeszerzési szerződések, különösen a sokféle készséget igénylő összetett szerződések esetére.

¹⁵ A 2004/18/EK irányelv 47. cikkének (2) és (3) bekezdése, 48. cikkének (3) és (4) bekezdése és 52. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdése, valamint a 2004/17/EK irányelv 53. cikkének (4) és (5) bekezdése és 54. cikkének (5) és (6) bekezdése.

Ebben a vonatkozásban a következő nemzeti gyakorlatokat érdemes megemlíteni:

Gyakorlatok

A kkv-k részesülhetnek a tagállamokban megtalálható és könnyen elérhető **Enterprise Europe Network (európai vállalkozási hálózat)** tagjai által nyújtott tanácsadás és támogatás előnyeiből. A 2008-ban bevezetett EEN Európa-szerte támogatást és tanácsadást kínál a vállalkozásoknak és segíti őket az Európai Unió kínálta lehetőségek legelőnyösebb kihasználásában. A szolgáltatásait kifejezetten kkv-k számára tervezték, de Európa-szerte minden vállalkozás, kutatóközpont és egyetem rendelkezésére áll. Tájékoztatást nyújt az uniós jogszabályokról, **segít üzleti partnerek keresésében**, lehetőségeket kínál az innovációs hálózatokban való részvételre, valamint tájékoztatást nyújt finanszírozási lehetőségekről (lásd: http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/index_en.htm).

1.3. Annak a lehetőségnek a kihasználása, hogy több gazdasági szereplővel, és nem csak egyetlen szállítóval kössenek keret-megállapodásokat

A közbeszerzési irányelvek lehetőséget kínálnak az ajánlatkérő szervezeteknek arra, hogy **több gazdasági szereplővel kössenek keret-megállapodást**¹⁶, majd a keret-megállapodás részeseinek „ismételt versenyt” szervezzenek a keret-megállapodásban nem rögzített feltételekre vonatkozóan, ahogyan az ajánlatkérő szerv tényleges vásárlási igényei felmerülnek. Egy hagyományos közbeszerzési megoldással szemben, amikor egy ajánlatkérő szerv egy adott időszakra és meghatározott termékekre vonatkozó árubeszerzésére egyetlen szállítót keres, ami nagyobb vállalkozásoknak kedvez, a fenti megoldás lehetőséget biztosíthat kkv-knak arra, hogy olyan szerződésekért versenyezzenek, amelyeket helyzetüknél fogva teljesíteni tudnak. Különösen igaz ez akkor, ha a keret-megállapodásnak nagy számú gazdasági szereplő részese és maga a keret-megállapodás részekre van felosztva, vagy ha a keret-megállapodáson alapuló szerződéseket részekre bontva ítélik oda.

Mindenesetre az ajánlattevő szervezeteknek kiváltképpen az alkalmassági feltételek arányosságának megőrzésével kell gondoskodniuk arról, hogy a kkv-akat a részvételtől ne tartsa vissza az a gyakori vélekedésük, hogy a keret-megállapodás nagyságrendje eleve kizárja részvételüket, illetve, hogy a pályázati eljárás összetett és hosszú.

Ebben az összefüggésben a következő nemzeti gyakorlatokat érdemes megemlíteni:

Gyakorlatok

Romániában egy útmutató dokumentumban kiemelték, hogy ahhoz, hogy egy több-szereplős keret-megállapodás részesévé válásának folyamata megfeleljen az arányosság követelményének, a keretszerződés odaítélésekor előírt **minimális alkalmassági feltételeknek a legnagyobb megkötendő szerződéssel kell összefüggniük, illetve azzal kell arányosnak lenniük, nem pedig a keretszerződés teljes időtartamára tervezett szerződések teljes összegével.**

Az Egyesült Királyságban olyan útmutatót készítettek, amely az ajánlatkérő szervezeteknek azt tanácsolja, hogy, még ha egy keret-megállapodás érvényben is van, vizsgálják meg, hogyan

¹⁶ A 2004/18/EK irányelv 32. cikke, valamint a 2004/17/EK irányelv 14. cikke és 40. cikke (3) bekezdésének i) pontja.

juthatnak a legelőnyösebb ajánlathoz, beleértve a keret-megállapodáson kívül vásárlás lehetőségét is¹⁷, ha:

- a rövid távú piaci feltételek (például valamely termék árának váratlan csökkenése) az ajánlatkérő szerv számára előnyösebb ajánlatot tesznek elérhetővé;
- a létező keret-megállapodásban az innovatív áruk vagy megoldások nincsenek képviselve.

Németországban a tapasztalatok azt mutatják, hogy a kkv-k jól képviseltek az ajánlatkérő szervek kisléptékű szolgáltatásnyújtások (pl. nyomtatási szolgáltatások) vagy árubeszerzések iránti ismétlődő igényeit kielégítő keret-megállapodásokban.

Egy egyesült királyságbeli esettanulmány szemlélteti, hogy hogyan hoztak létre irodabútorok szállítói számára egy keret-megállapodást úgy, hogy az kis- és nagyvállalkozásokat is magában foglalt. A nagy bútorszállítók méretgazdaságosságot tudtak elérni a szabványos irodabútoroknál, a kkv-k pedig rugalmasságot tudtak biztosítani a különleges árucikkek követelményeinek teljesítésénél, mint például a recepció és a konferenciaterem bútorzatánál, illetve különleges üléseknél. Ez utóbbi árucikkeket jellemzően magasabb színvonalú normák szerint határozzák meg, és az egyes megrendelések is eltérőek. Ily módon az ajánlatkérő szerv a legelőnyösebb ajánlatokhoz jutott mind a szabványos, mind a különleges bútorok tekintetében.

1.4. Az alvállalkozási lehetőségek láthatóbbá tétele és egyenlő feltételek biztosítása alvállalkozók számára

A gazdasági szereplők számára az optimális helyzet nyilvánvalóan az, ha saját maguk nyernek el szerződéseket, mivel az alvállalkozási lehetőségeket a gazdasági szereplők rendszerint kevésbé tekintik nyereségesnek. Olyan nagyléptékű szerződések esetében azonban, amikor a kkv-k nincsenek olyan helyzetben, hogy fővállalkozók legyenek vagy más kkv-kkal közösen pályázzanak, az alvállalkozás még mindig jó lehetőségeket kínálhat, különösen, ha a kkv-k szakosodott vagy innovatív termékek vagy szolgáltatások formájában hozzáadott értéket tudnak nyújtani.

Ebben a vonatkozásban a következő nemzeti gyakorlatokat érdemes megemlíteni:

Gyakorlatok

Az Egyesült Királyságban azt tanácsolják az ajánlatkérő szervezeteknek, hogy az alvállalkozási lehetőségeket tegyék a kkv-k számára láthatóbbá. Arra ösztönzik az ajánlatkérő szervezetet, hogy több intézkedés, mint például a következők meghozatalával gondoskodjanak az ellátási lánc láthatóságáról:

- a valamely közbeszerzés során fővállalkozóként eljáró vállalatok neve és az odaítélt, illetve a jövőbeli szerződések részleteinek közzététele az ajánlattevő szerv honlapján;
- adott esetben, az ajánlatkérő szervezet arra ösztönzik, hogy a fő beszállítóktól kérjék az ellátási láncuk hatékony kihasználásán keresztül az értékarányosságban elért eredményeik igazolását, beleértve azt is, hogy a kkv-k hogyan juthatnak az általuk kínált alvállalkozási lehetőségekhez.

¹⁷ A kérdéses keret-megállapodás feltételeitől függően, és szükség esetén egy másik közbeszerzési eljárást követve.

Ezen felül, az ajánlatkérő szervek a nemzeti jogszabályoktól függően a megkötött szerződésekbe foglalhatnak egy olyan rendelkezést, amely szerint a fővállalkozók az alvállalkozóikkal nem állapodhatnak meg kedvezőtlenebb feltételekről, mint az ajánlatkérő szerv és a fővállalkozó közötti megállapodás feltételei.

Ebben az összefüggésben a következő nemzeti rendelkezéseket érdemes megemlíteni:

Nemzeti jog

A német jog szerint az ajánlatkérő szervek a dokumentációban elő kell írnia, hogy a **nyertes ajánlattevő nem köthet ki kevésbé kedvező feltételeket az alvállalkozókra nézve**, mint a közte és az ajánlatkérő szerv közötti megállapodás feltételei, különösen ami a kifizetési szabályokat illeti.

2. A RELEVÁNS INFORMÁCIÓKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS BIZTOSÍTÁSA

A kkv-k számára kulcsfontosságú a **könnyű hozzáférés biztosítása** a közbeszerzések terén **fenálló üzleti lehetőségekre vonatkozó valamennyi információhoz**.

2.1. Az elektronikus közbeszerzés által kínált előrelépés

Az elektronikus közbeszerzés ösztönzi a versenyt, mivel az üzleti lehetőségekre vonatkozó információkhoz egyszerűbb hozzáférést tesz lehetővé. Különösen hasznos lehet a kkv-k számára, hogy lehetővé teszi az **olcsó és gyors kommunikációt**, például, ha egy szerződés dokumentumait, illetve bármilyen kiegészítő dokumentumait másolási és postázási költségek felmerülése nélkül letölthetik. A közbeszerzési irányelvek elektronikus közbeszerzésre vonatkozó külön rendelkezései biztosítják a gyakorlatban szükséges jogi keretet ezen a viszonylag új területen¹⁸.

Valamennyi tagállam bevezetett, vagy tervezi, hogy bevezet olyan nemzeti közbeszerzési internetes oldalakat, amelyek számos, az elektronikus közbeszerzést előmozdító jellemzőt tartalmaznak. Miközben minden tagállamban lehet internetes oldalakon hirdetmények után keresni, sok helyen a kormány, illetve a regionális és helyi hatóságok által használt internetes oldalak száma nehézkessé teszi az ajánlattevők számára, hogy áttekintést nyerjenek. Továbbá, nagyon változó ezen internetes oldalak gyakorlati hasznossága (annak lehetővé tétele, hogy a vállalkozások az általuk létrehozott profilokra a megfelelő üzleti lehetőségekről értesítéseket kapjanak, pályázati dokumentumokat közvetlenül letöltsenek, illetve ajánlatokat elektronikusan benyújtsanak, stb.).

Az európai kisvállalkozói intézkedéscsomagról szóló bizottsági közleményben említett kezdeményezések sérelme nélkül, a következő lehetőségeket lehetne továbbfejleszteni:

- közbeszerzési hirdetmények online közzététele;
- **egyetlen központosított honlap** alkalmazása, különösen szövetségi vagy nagy országokban;
- **ingyenes hozzáférés** a hirdetményekhez;
- többfunkciós keresőmotor;

¹⁸ A 2004/18/EK irányelv 1. cikkének (7) és (13) bekezdése, 33. cikke, 42. cikkének (1), (4) és (5) bekezdése, valamint 54. cikke. A 2004/17/EK irányelv 1. cikkének (5), (6) és (12) bekezdése, 15. cikke, 48. cikkének (1), (4) és (5) bekezdése, valamint 56. cikke.

- lehetőség a vállalkozások számára, hogy létrehozzanak egy profilt, amelyre a megfelelő üzleti lehetőségekről értesítéseket kapnak;
- a hirdetmények és kapcsolódó dokumentáció **közvetlen letöltése**;
- **elektronikus ajánlatbenyújtási rendszer**, amely lehetővé teszi az ajánlatkérő szervezet számára, hogy az ajánlatokat a közbeszerzési irányelvekben szereplő, az információ sértetlenségére, bizalmasságára, a megfelelő hozzáférésre, stb. vonatkozó előírásoknak megfelelően, elektronikusan fogadják;

Érdemes megjegyezni, hogy egyes tagállamok vizsgálják az **internetes oldalaik más közösségi nyelveken történő rendelkezésre bocsátásának** lehetőségét, annak érdekében, hogy más tagállamok ajánlattevői számára is jobb és közvetlen hozzáférést tegyenek lehetővé. Ezek az intézkedések jelentősen elősegítenék a határokon átnyúló közbeszerzést.

Ebben a vonatkozásban a következő nemzeti gyakorlatokat érdemes megemlíteni:

Gyakorlatok

Lettországban minden közbeszerzési hirdetményt **egyetlen honlapon** tesznek közzé, amely **ingyenesen** hozzáférhető és **napi hírlevél-szolgáltatást** kínál.

Észtországban egyetlen online közbeszerzési nyilvántartás létezik valamennyi hirdetmény számára, amely az **egyetlen médium** a nemzeti szinten történő **közzétételre**.

Litvánia is egyetlen honlapot használ valamennyi hirdetményhez; ez a honlap a **több-szemponthú** keresés lehetőségét, valamint litván és angol nyelven rendelkezésre álló felhasználói interfészeket kínál.

2.2. Információs központok

A **személyre szóló tanácsadás** sokat segíthet a kkv-knak.

Unió szinten a kkv-k könnyen hozzáférhetnek a fentebb, a 9. oldalon ismertetett **Enterprise Europe Network (európai vállalkozási hálózat)** tagjainak tanácsadáshoz és támogatásához.

Ebben az összefüggésben, nemzeti szinten a következő gyakorlatokat érdemes megemlíteni:

Gyakorlatok

Sok tagállam (mint például Németország, Írország és Litvánia) olyan információs központokat hozott létre, amelyek általános tájékoztatást nyújtanak a közbeszerzési jogról, információkat nyújtanak a közbeszerzési eljárásokról, valamint tanácsadást és képzéseket kínálnak. Németországban a különböző tartományok közbeszerzési információs központokat („Auftragsberatungsstellen”) tartanak fenn, amelyek tájékoztatási és tanácsadási szolgáltatásokat, valamint közbeszerzési jogból képzéseket kínálnak a gazdasági szereplőknek és az ajánlatkérő szervezeteknek.

Bulgária olyan telefonvonalakat tart fenn, amelyeken a nemzeti közbeszerzési ügynökség szakértőit lehet kérdezni a nemzeti közbeszerzési honlapon kínált különböző lehetőségekkel, a hirdetmények kitöltésével és elküldésével, a jogi kerettel, valamint az ajánlatkérő szervezetek és a gazdasági szereplők által a vonatkozó jogszabályok alkalmazása során tapasztalt problémákkal kapcsolatban. 2006-ban több mint 2500 telefonhívás érkezett. A

vállalkozásoktól érkezett kérdések főként a benyújtandó iratokra, a részvételi és teljesítési biztosítékokra, valamint az ajánlatkérő szervek határozatainak felülvizsgálati lehetőségeire vonatkoztak.

Olaszországban a központi beszerző szerv (CONSIP) egy „Sportelli in rete” elnevezésű projektet dolgoz ki, azzal a céllal, hogy partnerekkel együttműködve, a vállalkozásokat, kiváltképpen a kkv-kat segítő helyi irodákat és szervezeteket alakítson ki, a közbeszerzési eljárásokban való részvételük növelése, illetve az elektronikus közbeszerzési eszközökről való ismereteik bővítése érdekében.

2.3 Visszacsatolás az ajánlattevőknek

Azon felül, hogy az ajánlatkérő szervek gondoskodnak az üzleti lehetőségekre vonatkozó valamennyi fontos információhoz való könnyű hozzáférésről, szintén lényeges valamely közbeszerzési eljárásban részt vevő gazdasági szereplőknek visszacsatolást biztosítani. A jövőbeli ajánlatok elkészítésénél nagyon sokat segít az ajánlattevőknek, ha látja, hogy az ajánlatának mely részeit tartotta jónak az ajánlatkérő szerv, illetve melyek voltak a gyenge pontjai.

Az ajánlattevőknek történő visszacsatolási kötelezettséget, mivel az az átláthatóság elvének alkalmazása, a közbeszerzési irányelvek is biztosítják¹⁹.

3. A KÖZÖLT INFORMÁCIÓ MINŐSÉGÉNEK ÉS MEGÉRTÉSÉNEK JAVÍTÁSA

3.1. Képzés és iránymutatás az ajánlatkérő szervezeteknek

Az elegendő, releváns és világos információk hiánya azt jelenti, hogy a gazdasági szereplőknek nem egyszerű az **ajánlatkérő szervek igényeit megérteni** és a megfelelő ajánlatot kidolgozniuk. Ezt az **ajánlatkérők/ajánlatkérő szervek képzésével és a számukra nyújtott iránymutatással** kell kezelni, **külön hangsúlyozva a kkv-k helyzetét**, és, hogy hogyan kell egy közbeszerzési eljárást úgy megtervezni, hogy a kkv-k a nagyvállalatokkal egyenlő alapon vehessenek részt benne. Az e legjobb gyakorlatok gyűjteményének elkészítése során lefolytatott különböző konzultációk alapján – amelyek annak a következtetésnek a levonásához vezettek, hogy a kkv-k közbeszerzésekhez való hozzáféréseinek megkönnyítése az **ajánlatkérő szervek felfogásában tanúsított változást** igényel – valóban úgy tűnik, a kkv-k közbeszerzési eljárásokban való részvételének javítására jelentős tér mutatkozik a **közbeszerzések professzionalizmusának** növelésében.

Többek között, ebben az összefüggésben nem csak olyan kérdéseket lehetne hasznosan megoldani, hogy hogyan lehet az odaítélési eljárásokban a meglévő jogi keretet úgy alkalmazni, hogy a kkv-knak a nagyvállalkozásokkal egyenlő alapon történő részvételét biztosítsa, hanem irányítási kérdéseket is, mint például, hogy hogyan lehet összetettebb közbeszerzési eljárásokat, illetve a részekre felosztott szerződések esetén a szerződéses kapcsolatokat kezelni.

Ebben a vonatkozásban a következő nemzeti gyakorlatokat érdemes megemlíteni:

Gyakorlatok

Ausztriában a központi beszerző szerv egy „közbeszerzési tudásközpont”-ot hozott létre, ami

¹⁹ Lásd a 2004/18/EK irányelv 41. cikkét, valamint a 2004/17/EK irányelv 49. cikkét.

az ajánlatkérő szervezeteknek nyújt segítséget a közbeszerzési eljárások kidolgozásához. Ez a központ a kkv-kal való foglalkozás során nyert tapasztalatokat is gyűjti.

Írországban a nemzeti közbeszerzési politikai keretszabály most már előírja a közszervezeteknek, hogy innovatívabb megközelítést alkalmazzanak az áruk és szolgáltatások beszerzésekor. A 2005-ös politikai keretszabály fő célkitűzése a közbeszerzési feladatok stratégiai és szakmai megközelítésének előmozdítása, ami magában foglalja az ajánlatkérő szervezeteken belül a megfelelő kapacitások és szakértelem megteremtését. A nemzeti közbeszerzési politikai keretszabály végrehajtásához szükséges képesség és szakértelem megteremtésének elősegítése érdekében az NPPPU (országos közbeszerzési politikai egység) támogatja a Dublin City University Business School 2006 szeptemberében kezdődött, **stratégiai közbeszerzésről** szóló **posztgraduális MBS képzését**. Ezen felül az Institute of Public Administration, a közszektor egyik oktatási és képzési szerve, egy új stratégiai beszerzési oklevelet vezetett be. 2005/2006-ban **40 szervezettől 60 tisztviselő** vett részt vállalati beszerzés tervezési képzésben.

Hollandiában a Gazdasági Minisztérium létrehozott egy célzott ügynökséget, a **PianoO-t**, amely segíteni igyekszik a hatóságoknak a beszerzéseik szakszerűbb lefolytatásában. Az ügynökség honlapot üzemeltet, amely hasznos és naprakész információkat szolgáltat a közbeszerzési jogszabályokról és gyakorlatokról, elősegíti a legjobb gyakorlatok cseréjét az ajánlatkérő szervezetek között, valamint rendszeresen szemináriumokat szervez a beszerző hatóságoknak.

A következő címenek találhat két példát a kifejezetten a kkv-k közbeszerzési szerződésekre való hozzáféréseinek megkönnyítését szolgáló útmutatókra (lásd 10. lábjegyzet):
http://www.ogc.gov.uk/documents/CP0083_Small_supplier_better_value.pdf, ÉS
http://www.bercy.gouv.fr/directions_services/daj/oeap/publications/documents_ateliers/pme_commande_publique/acces_guide.htm

3.2. Képzés és iránymutatás a kkv-knak az ajánlataik kidolgozásához

A kkv-knak rendszerint nincsenek nagy vagy szakosodott, a közbeszerzések nyelvezetét és eljárásait jól ismerő adminisztratív kapacitásaik. Többnyire komolyabb nehézségeket tapasztalnak, mint a nagyvállalatok, amikor fontos üzleti lehetőségeket keresnek és ajánlatokat dolgoznak ki. A tagállamok többsége konferenciákat, szemináriumokat és képzéseket szervez, valamint helpdesk jellegű szolgáltatásokat tart fenn. Úgy tűnik azonban, hogy szükség van ezen a területen az üzleti vállalkozásoknak, köztük a kkv-knak nyújtott eseti iránymutatás és képzés további előmozdítására és fejlesztésére.

Ebben az összefüggésben a következő nemzeti gyakorlatokat érdemes megemlíteni:

Gyakorlatok

Franciaországban a kkv-knak szóló részletes gyakorlati útmutatót tettek közzé arról, hogy hogyan használhatják ki jobban a közbeszerzési piac által kínált lehetőségeket („*Guide pratique pour la réponse des PME à la commande publique*” <http://www.pme.gouv.fr/essentiel/vieentreprise/guidepratique-050208.pdf>). Ez iránymutatást nyújt a kkv-knak, hogy hogyan juthatnak információkhoz üzleti lehetőségekről, hogyan ismerhetik meg a vonatkozó keretszabályozást, hogyan érthetik meg a közzétett pályázati dokumentáció alapján az ajánlatkérő szervezetek valós igényeit, hogyan értékelhetik, hogy a szerződés teljesítéséhez szükséges kapacitás ténylegesen a rendelkezésükre áll-e, valamint hogyan választhatnak ajánlattételi stratégiát.

Ausztriában a központi beszerző szerv a kkv számára releváns hirdetmények mellékleteként

használható és közzétehető ellenőrzőlistát készített, amely célja valamely ajánlat benyújtása során a kkv-k által leggyakrabban elkövetett hibák megelőzése.

Az Egyesült Királyságban olyan kkv képzési programot alakítottak ki, amelyet 2005-2006-ban regionálisan több, mint 3000 kkv és 820 ajánlatkérő szerv vett igénybe. E képzés célja az volt, hogy a közbeszerzési szerződésekért történő pályázáshoz szükséges tudást átadják a kkv-knak, valamint tájékoztassák az ajánlatkérő szervezeteket az akadályokról, amelyekkel a kkv-k szembesülnek. E képzés sikerét követően az Egyesült Királyságban „A szerződés elnyerése” címmel online tanfolyamot készítettek a kkv-k számára. A tanfolyam gyakorlati tanácsokat ad, segítve az üzleti vállalkozásokat a közbeszerzés területén található lehetőségek közötti tájékozódásban, valamint lépésenkénti útmutatót nyújt az ajánlattételi folyamathoz.

4. ARÁNYOS ALKALMASSÁGI FELTÉTELEK ÉS PÉNZÜGYI KÖVETELMÉNYEK MEGHATÁROZÁSA

4.1. Az alkalmassági feltételek arányosságának megőrzése

A közösségi közbeszerzési irányelvek kifejezetten megerősítik az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlatát, miszerint a pénzügyi és gazdasági kapacitásra, valamint a műszaki képességre vonatkozó kritériumoknak a **szerződés tárgyával összefüggőeknek és azzal arányosoknak kell lenniük**²⁰.

Az alkalmassági feltételek arányosságának megőrzése **döntő fontosságú a kkv-k számára**, mivel a túl magas kapacitás- és képesség-szinteket rögzítő ajánlatkérő szervezetek a kkv-k nagy részét gyakorlatilag kizárják a közbeszerzési eljárásban való részvételtől.

Számos lehetséges alkalmassági kritérium létezik és e kritériumok teljesítésének bizonyítására különböző dokumentumokat lehet megkövetelni. Dönteni kell arról, hogy az **érintett beszerzés típusához és értékéhez** mely kritériumok **megfelelőek**. Valamennyi alkalmassági feltételnek egyértelműnek, megkülönböztetéstől mentesnek és a kérdéses szerződéssel arányosnak kell lennie.

A műszaki és a szakmai kapacitás esetében az ajánlatkérő szervnek olyan alkalmassági feltételek mellett kell döntenie, amelyek nem az ajánlattevők általános kapacitásának megítélését teszik számára lehetővé, hanem annak vizsgálatát, hogy valamely ajánlattevő a kérdéses szerződéshez szükséges kapacitással rendelkezik-e. Oda kell azonban figyelni, hogy ez ne szűkítse le indokolatlanul az alkalmas pályázók körét.

Ezen felül, az alkalmassági feltételeket nem szabad úgy megfogalmazni, hogy azok a versenyt leszűkítsék azáltal, hogy a tárgyhoz nem tartozó kérdésekkel foglalkoznak. Például az a követelmény, hogy csak a közszektorral folytatott üzleti kapcsolatokban szerzett tapasztalatokat veszik figyelembe, önmagában lényegtelen és korlátozza a versenyt.

Ebben a vonatkozásban a következő nemzeti rendelkezéseket és gyakorlatokat érdemes megemlíteni:

Nemzeti jog

Franciaországban a közbeszerzési eljárásoknál önmagában az, hogy egy pályázó vagy ajánlattevő nem tudja bizonyítani, hogy már teljesített ugyanolyan jellegű szerződéseket, nem

²⁰

A 2004/18/EK irányelv 44. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdése.

lehet a pályázó vagy ajánlattevő kizárására indok, és nem mentesíti az ajánlatkérő szervezet az érintett pályázó vagy ajánlattevő szakmai, műszaki és pénzügyi helyzetének ellenőrzése alól.

Gyakorlatok

Kis értékű beszerzések esetén az Egyesült Királyság kormánya azt ajánlja az ajánlatkérő szervezeteknek, hogy **csak két év elszámolásait kérjék be**, vagy ha ezek objektív okoknál fogva (például induló vállalkozás, stb.) nem állnak rendelkezésre, más megfelelő információkat, mint például üzleti számlákat kérjenek.

Lettországból a Közbeszerzéseket Vizsgáló Iroda azt ajánlja az ajánlatkérő szervezeteknek, hogy az ajánlattevő szükséges tapasztalatával kapcsolatos képesítési kritériumoknál inkább az ajánlattevő alkalmazottainak tapasztalatára hivatkozzon, és ne a társaságera. Ez azért van, mert az utóbbi kritérium valószínűleg nem biztosítaná, hogy az ajánlatkérő szervezetnek az ezzel a követelménnyel kapcsolatos célja teljesüljön, illetve valószínűbb, hogy a magasan képzett egyéneket foglalkoztató fiatal kkv-kat kizárná.

E gyakorlat hasznosságát szemlélteti a következő példa is az Egyesült Királyságból. 2002 elején az egyesült királyságbeli Small Business Service (SBS) (Kisvállalkozási Szolgálat) több társaságot felkért, hogy egy két éves, évi 500 000 GBP értékű szerződésre tegyenek ajánlatot, egy kormányzati program reklámozására, marketingjére és terjesztésére. Az SBS hat ajánlatot kapott, amelyek közül az egyik egy hat alkalmazottat foglalkoztató tanácsadó ügynökségtől származott. Ennek a társaságnak ítélték oda a szerződést, annak ellenére, hogy csak az előző évben létrehozott kisvállalkozás volt. Az SBS a társaság ajánlatában szereplő magasabb szolgáltatás minőség és elkötelezettség miatt elfogadta az evvel járó kockázatot. A kérdéses kormányzati program használata 33%-ról 90%-ra nőtt, valamint az évi találatok száma elérte a 30 000-et, szemben a megcélzott 9000-rel. Ez példa arra, hogy egy kisvállalkozás, a vezető személyek korábbi tapasztalatára hagyatkozva, képes a meghatározó piacokon rendes körülmények között rendelkezésre álló innovációs szintet meghaladó innovatív megoldásokat nyújtani, ami az ilyen üzleti vállalkozásokra gyakran jellemző különleges személyes elkötelezettséggel és szolgáltatással párosul.

4.2. Azon lehetőség kihasználása, hogy gazdasági szereplők és gazdasági szereplők csoportjai bizonyítsák az összevont gazdasági és pénzügyi kapacitásukat, valamint műszaki képességüket

Amint az fentebb már említésre került (1.2. pont), a közbeszerzési irányelvek lehetőséget kínálnak a gazdasági szereplőknek, hogy más vállalkozások gazdasági és pénzügyi kapacitására, valamint műszaki képességére támaszkodjanak. Ez a lehetőség nyilvánvalóan segíthet kkv-knak megbirkózni a szigorú alkalmassági feltételekkel és pénzügyi követelményekkel.

4.3. Kizárólag arányos pénzügyi biztosítékok előírása

Az ajánlatkérő szervezetek által előírt aránytalan pénzügyi biztosítékok (például a közbeszerzési eljárással és a szerződés teljesítésével kapcsolatos, akár a vállalkozás ellenőrzésén kívül eső kockázatok fedezetéül szolgáló banki biztosítékok) akadályt képeznek a kkv-k közbeszerzésben való részvételével szemben. Továbbá, **el kell kerülni a gazdasági szereplők erőforrásainak indokolatlan és hosszas visszatartását** (például részvételi biztosíték), valamint **ösztönözni kell a szerződés teljesítése szerint csökkenő pénzügyi biztosítékokat**. Ezenfelül az ajánlatkérő szervezetek fontolóra vehetik, hogy ne automatikusan írjanak elő pénzügyi biztosítékokat, hanem kockázatértékeléssel kapcsolatos megfontolások alapján.

Ebben az összefüggésben a következő nemzeti rendelkezéseket és gyakorlatokat érdemes megemlíteni:

Nemzeti jog

A bolgár jog szerint a részvételi biztosíték összege a beszerzés értékének 1%-át, illetve a szerződés teljesítési biztosíték összege az említett beszerzés értékének 5%-át nem haladhatja meg. Továbbá, a részvételi biztosítékot az elutasított pályázók esetében az ajánlatkérő szerv alkalmasságra vonatkozó határozatának felülvizsgálati határidejét követően három napon belül, a kiválasztott pályázók esetében pedig az odaitélési határozat felülvizsgálatának határidejét követően három napon belül felszabadítják.

A német jogszabályok arról rendelkeznek, hogy pénzügyi biztosítékokat csak bizonyos feltételektől függően – különösen az arányosság elvének tiszteletben tartására vonatkozó feltétel függvényében – lehet előírni. Építési beruházásra irányuló szerződések esetén, 250 000 euro szerződési értéktől lehet pénzügyi biztosítékokat előírni. Szolgáltatási szerződések esetében ez a küszöb 50 000 euro.

Máltán az uniós értékhatár alatti közbeszerzéseknél a banki biztosítéokra vonatkozó feltételt eltörölték. Mivel a kkv-k nagy számban pályáznak ilyen szerződésekre, ez egy fontos lépésnek tekinthető a kkv-k által tapasztalt akadályok csökkentésében.

Sok tagállamban a tapasztalatok azt mutatták, hogy a kkv-k terhei csökkenthetők, ha a teljes értékre vonatkozó teljesítési biztosíték igazolását nem egyetlen okiratban kérik, hanem, ehelyett a biztosítékot a teljesítés különálló szakaszaira különálló okiratokkal lehet igazolni.

5. AZ ADMINISZTRATÍV TERHEK CSÖKKENTÉSE

Az időigényes papírmunka az egyik, a kkv-k által leggyakrabban hangoztatott panasz. Ezért, és mert a kkv-k rendes esetben nem rendelkeznek nagy és szakosodott adminisztratív kapacitással, az **adminisztratív követelmények minimális szinten tartása** rendkívül fontos. Ebben a vonatkozásban a következő megfontolásokat lehet figyelembe venni:

A közbeszerzési irányelvek rendelkezései szerint a szerződéseket **azután** ítélik oda, hogy az ajánlatkérő szervek **a gazdasági szereplők alkalmasságát** a pályázók vagy ajánlattevők személyes helyzete, az érintett szakmai tevékenység folytatására való alkalmasságuk, valamint a műszaki vagy szakmai képességük vonatkozásában **ellenőrizték**.

Nevezetesen, a közbeszerzési irányelvek több olyan esetet felsorolnak, amikor az ajánlatkérő szervek kötelesek azokat a pályázókat vagy ajánlattevőket kizárni, akiket jogerős ítéletben elítéltek²¹, illetve bizonyos korlátokon belül a tagállamoknak lehetővé teszik a helyzetek egy másik csoportjában lévő gazdasági szereplőket kizárni a részvételtől.²² Tekintettel a pályázóknak és az ajánlattevőknek az érintett szakmai tevékenység végzésére való alkalmassága ellenőrzésére, valamint a műszaki vagy szakmai képességük vizsgálatára, az irányelvek szintén **korlátozásokat határoznak meg**, amelyeken belül kell az ellenőrzést elvégezni.

²¹ A 2004/18/EK irányelv 45. cikkének (1) bekezdése olyan pontosan meghatározott eseteket említ, mint a bünszervezetben való részvétel, a korrupció, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeit sértő csalás, valamint a pénzmosás.

²² A 2004/18/EK irányelv 45. cikkének (2) bekezdése olyan eseteket említ, mint a csőd, a kötelelességzeggéssel kapcsolatos bűncselekmények, az adófizetéssel vagy a társadalombiztosítási járulékfizetéssel kapcsolatos kötelezettségeknél eléget nem tevés, valamint bizonyos dokumentumokon hamis nyilatkozattétel.

Azonban valamennyi esetben a közbeszerzési irányelvek meghagyják a tagállamoknak, hogy a nemzeti jogukkal összhangban meghatározzák a kizárási és alkalmassági ellenőrzések végrehajtásának feltételeit. Nevezetesen, a **tagállamok dönthetnek** a pályázók és ajánlattevők által, a közbeszerzési eljárások során benyújtandó igazoló okmányok **részleteiről**, beleértve azt is, hogy az igazoló okmányokat hogyan és mikor kell a szerződés odaítélése előtt az ajánlatkérő szervezeteknek benyújtani.

Például, a közbeszerzési irányelveknek megfelelően a tagállamok a következőképpen gondoskodhatnak arról, hogy a szerződést csak alkalmas ajánlattevő nyerje el: valamennyi igazolás, vagy azok egy része vonatkozásában a pályázókat vagy **ajánlattevőket felkérhetik, hogy megfelelő nyilatkozatot tegyenek** arra vonatkozóan, hogy az alkalmas pályázóktól vagy ajánlattevőktől megkövetelt minden egyes feltételt teljesítik; ezt követően **csak a legjobb ajánlatot tevő ajánlattevőnek kell valamennyi vonatkozó eredeti igazolást beadnia** egy meghatározott határidőn belül. Ahhoz azonban, hogy ez a módszer megfeleljen a közbeszerzési irányelvekben meghatározott célkitűzésnek – azaz a szerződést csak alkalmas ajánlattevő nyerhesse el – a tagállamoknak hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciórendszert kell biztosítaniuk, amit minden olyan esetben alkalmaznak, amikor a legjobb ajánlatot tevő ajánlattevő végül nem képes a vonatkozó bizonyító erejű okmányokat a határidő előtt beadni, vagy még rosszabb esetben megállapítják, hogy az alkalmas pályázóktól vagy ajánlattevőktől megkövetelt feltételek egyikét vagy azok közül többet nem teljesít. Mindenesetre, ha a legjobb ajánlatot tevő ajánlattevő nem adja ki a vonatkozó bizonyító erejű okmányokat, a szerződést nem ítélik neki oda, hanem a következő legjobb ajánlattevőnek ítélik oda, amennyiben ez utóbbi lehetőséget a pályázati dokumentációban meghatározták.

Mindazonáltal azokban **az esetekben, amikor az ajánlatkérő szervezet** az ajánlattételre, tárgyalásra vagy versenypárbeszéd folytatására felhívott, **alkalmas jelentkezők számának korlátozásáról döntenek** – amit meghívásos eljárásoknál, hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárásoknál, valamint versenypárbeszédeknél megtehetnek – biztosítaniuk kell, hogy az irányelvek vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően,²³ az alkalmas jelentkezők minimális száma rendelkezésre álljon. Más szavakkal, az ajánlatkérő szervezetek addig nem hívhatnak fel ajánlattételre, kezdenek tárgyalásokat vagy folytathatnak versenypárbeszédet, amíg az irányelvekben előírt minimális számú alkalmas jelentkezőt ki nem választották. Az uniós irányelvek e konkrét rendelkezéseit valójában azért vezették be, hogy ilyen esetekben biztosítsák a valódi versenyt a kellő számú alkalmas jelentkező között.

Ezenfelül az **ajánlatkérő szervezeteknek hasznos módon megengedhető, hogy mentesítsék** a pályázókat és ajánlattevőket az előírt **igazoló okmányok** összességének vagy egy részének **benyújtására vonatkozó kötelezettség alól, ha ezeket az okmányokat** az ajánlatkérő szervezet részére egy másik beszerzési eljárás keretein belül **már benyújtották**, és amennyiben a vonatkozó okmányokat egy ésszerű, meghatározott időtartamon belül adták ki, valamint azok még mindig érvényesek. Ilyen esetekben felhívhatják az érintett pályázót, ajánlattevőt vagy jelentkezőt, hogy megfelelő nyilatkozatot tegyen arra vonatkozóan, hogy az igazoló okmányokat valamely korábbi – meghatározandó – beszerzési eljárásban már benyújtotta, valamint megerősítse, hogy a helyzetében nem történt változás. A tagállamoknak ebben az esetben is hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciórendszert kell biztosítaniuk, amit olyan esetekben kell alkalmazniuk, amikor a legjobb ajánlatot tevő ajánlattevőről végül megállapításra kerül, hogy a vonatkozó igazoló okmányokat nem nyújtotta be.

²³ Lásd különösen a 2004/18/EK irányelv 44. cikkének (3) és (4) bekezdését.

Továbbá, a **rövid és egyszerű szabványos formanyomtatványok és igazolások** kétségtelenül segíthetik a kkv-kat abban, hogy a vonatkozó információkat időben nyújtsák be az ajánlatkérő szervezeteknek.

Ebben a vonatkozásban a következő nemzeti rendelkezéseket érdemes megemlíteni:

Nemzeti jog

Több tagállamban, köztük Hollandiában, Belgiumban, Olaszországban és Magyarországon, az ajánlatkérő szervezeteknek nem engedik meg – vagy a jövőben nem fogják megengedni –, hogy az ajánlattevőktől olyan tények vagy adatok benyújtását kérjék, amit az ajánlatkérő szerv könnyen és ingyenesen ellenőrizhet egy hitelesített, elektronikusan hozzáférhető adatbázisban (például társasági adatok).

6. AZ ÁR-ÉRTÉK ARÁNY HANGSÚLYOZÁSA A BESZERZÉS KÖZVETLEN KÖLTSÉGE HELYETT

6.1. Nagyobb tér teremtése a minőségi megoldások számára, a szerződéseknek a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat alapján történő odaítélésére kínált lehetőségnek köszönhetően

A közbeszerzési irányelvek a szerződések odaítélésére vagy a legalacsonyabb ár alapján, vagy a **gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat** alapján kínálnak lehetőséget²⁴. Ez utóbbi opció lehetővé teszi az ajánlatkérő szervezet számára, hogy a szerződés tárgyával kapcsolatos különböző elemeket figyelembe vehessenek, mint például a **minőséget**, a műszaki értéket, a funkcionális jellemzőket, a **folyó költségeket**, a **költséghatékonyságot**, a vevőszolgálatot, illetve a technikai segítségnyújtást, stb. Ez lehetőséget biztosít az ajánlatkérő szervezeteknek, hogy ne csak a **vásárlás közvetlen költségeit értékeljék, hanem annak életciklus-költségeit is**. Ösztönzi a gazdasági szereplőket, hogy az ajánlatkérő szervezetnek valós hozzáadott értéket nyújtsanak, valamint kedvező hatással van az innovációra, mivel ösztönzöt jelent a gazdasági szereplőknek, hogy jobb és fenntartható termékeket fejlesszenek ki. Ez különösen fontos a kkv-ágazatnak, amely az innovációk és fontos K+F tevékenységek forrása.

Annak biztosítása érdekében, hogy a szerződés odaítélésekor a vásárlás életciklus-költségeit figyelembe vegyék, valamint a **gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat kritériumát hatékony és következetes módon alkalmazzák**, az ajánlatkérő szerv személyzetét oly módon kell bevonni, hogy azok a személyek, akik a vásárolt terméket végül használni fogják, aktívan részt vegyenek a beszerzési eljárások előkészítő szakaszában.

6.2. Nagyobb tér biztosítása innovatív megoldások számára, a műszaki előírásoknak a teljesítmény vagy a funkcionális követelmények szempontjából történő meghatározására kínált lehetőségnek köszönhetően

Miközben a közbeszerzési irányelvek teljes szabadságot nyújtanak az ajánlatkérő szervezeteknek az igényeiknek megfelelő áruk és szolgáltatások beszerzésében, az ajánlatkérő szervezeteknek oda kell figyelniük arra, hogy az új, innovatív, esetleg jobb ár-érték aránnyal bíró megoldásokat kínáló vállalkozások részvételi lehetőségeit ne korlátozzák.

²⁴ A 2004/18/EK irányelv 53. cikkének (1) bekezdése, valamint a 2004/17/EK irányelv 55. cikkének (1) bekezdése.

Az ajánlatkérő szervek által megfogalmazott műszaki előírásoknak lehetővé kell tenniük a közbeszerzések megnyitását a verseny előtt. E célból kell, hogy legyen lehetőség olyan pályázatok benyújtására, amelyek a **piacon rendelkezésre álló műszaki megoldások sokféleségét** tükrözik. Ezért a közbeszerzési irányelvek megállapítják, hogy valamely szerződés műszaki előírásait a teljesítmény vagy a funkcionális követelmények szempontjából is meg lehet határozni²⁵. Ez egy új megközelítés a korábbi irányelvekhez képest, amelyek szerint a műszaki előírásokat szabványok alapján kellett meghatározni.

Ez az eredményorientált megközelítés az ajánlatkérő szervek számára lehetővé teszi, hogy a tényleges vásárlási igényeikre összpontosítsanak, például azon termék funkcionális követelményeire, amit szeretnének, de meghagyja az ajánlattevők szabadságát, hogy új, innovatív, az ajánlatkérő szervek tényleges igényének esetleg jobban megfelelő termékeket vagy szolgáltatásokat fejlesszenek ki. Így ez az új megközelítés a kkv-k, és különösen az **innovatív kkv-k** javát szolgálja, amelyek esetleg nehezen tennének eleget az elismert szabványügyi szervezetek által jóváhagyott műszaki előírásoknak, de amelyek jelentős műszaki és/vagy környezetvédelmi értékkel bíró árukat állítanak elő, szolgáltatásokat nyújtanak, vagy anyagokat, módszereket, illetve technológiákat alkalmaznak és az ajánlatkérő szervek által meghatározott teljesítményi vagy funkcionális követelményeket teljesíteni tudják. A tagállamoktól kapott visszajelzés alapján ez különösen érdekes opció lehet olyan területeken, mint az informatikai berendezések.

Ezen felül a közbeszerzési irányelvek egy olyan lehetőséget is kínálnak az ajánlatkérő szerveknek, hogy megengedjék az ajánlattevőknek a változatok benyújtását. Mivel az ajánlatkérő szervek ismeretei esetleg nem mindig naprakészek a piac által kínált árukból és szolgáltatásokból, a változatok engedélyezése az ajánlattevőknek az innovatív megoldások felajánlását is megengedheti. Ebben az esetben, az e lehetőséget kihasználó ajánlatkérő szerveknek a dokumentációban meg kell határozniuk, hogy a változatoknak milyen minimumkövetelményeknek kell megfelelniük, és azokat milyen különleges követelmények szerint kell bemutatni.

Ebben az összefüggésben a következő nemzeti gyakorlatokat érdemes megemlíteni:

Gyakorlatok

Míg az ajánlatkérő szervek általában jól fel tudják mérni az igényeiket, nem feltétlenül tudják, melyek a legmegfelelőbb rendelkezésre álló megoldások azon igények kielégítésére. Ebben a tekintetben a piac kellő ismerete egyértelműen előnyt jelent. Az ajánlatkérő szerveknek azonban könnyebb már jól ismert szállítókra és termékekre gondolniuk. Ebben a vonatkozásban segíthet a **jobb információáramlás az ajánlatkérő szervek és az innovatív kkv-k között**. Ez a célja egy francia programnak (elnevezése: „[met]”), ahol egy félnapos bemutató során egy adott technológiai területen körülbelül 20 kkv mutatja be az ajánlatkérő szerveknek innovatív termékeit vagy megoldásait.

Az Egyesült Királyságban egy hasonló megközelítést átvéve, több olyan útmutatót adtak ki, amelyek a **korai piaci kötelezettségvállalást** szolgáló számos eszközt és módszert ismertetnek, többek között új megoldások feltárását, piackutatást, piacteremtést, olyan **rendezvényeket, ahol a lehetséges ajánlattevők jobban megismerhetik az ajánlatkérő szervek igényeit**, jövőbeni lehetőségek hirdetését internetes oldalakon és kereskedelmi lapokban, előzetes tájékoztatók közzétételét, „ötletversenyekre” irányuló kezdeményezések

²⁵ A 2004/18/EK irányelv 23. cikke (3) bekezdésének b), c) és d) pontja, valamint a 2004/17/EK irányelv 34. cikke (3) bekezdésének b), c) és d) pontja.

levezetését, stb.

Továbbá, a közbeszerzési irányelvek különböző lehetőségeket kínálnak a K+F tevékenység és a közbeszerzések összekapcsolására.

Nevezetesen, az ajánlatkérő szervek az EU Hivatalos Lapjában hirdetmény előzetes közzététele nélkül, tárgyalásos eljárással ítéhetnek oda áru beszerzésére irányuló közbeszerzési szerződéseket, ha az érintett termékek gyártása kizárólag kutatás, kísérlet, tanulmány vagy fejlesztés célját szolgálja.²⁶ Miközben ez nem terjedhet ki a piacképességet megalapozó, illetve a kutatási és fejlesztési költségek fedezését szolgáló mennyiségi termelésre, magában foglalhat korlátozott mértékű gyártást vagy szolgáltatásnyújtást annak érdekében, hogy felölelje a helyszínen végzett vizsgálat eredményeit, és kimutatható legyen, hogy a termék vagy szolgáltatás *alkalmas* a minőségi szabványok szempontjából elfogadható mennyiségben történő gyártásra vagy szolgáltatás nyújtására. Az ajánlatkérő szerv által, az „első gyártás” megvásárlásának megerősítése előtt kikötött minőségi követelmények szintjétől függően, ez a sajátos „áru beszerzésére irányuló közbeszerzési szerződés”, mint olyan, jogosan tekinthető az „első jegyzésnek”, amire a nyertes ajánlattevő későbbi „hagyományos” közbeszerzési eljárások során hagyatkozhat. Ez különösen érdekes lehet a K+F-re jelentős költségvetést szánó kkv-knak.

A K+F szolgáltatásokra vonatkozó szerződések esetében hasonló mozgástér létezik, kivéve azon szerződések esetében, ahol a haszon kizárólag az ajánlatkérő szerveknél jelentkezik a szolgáltatás saját tevékenységükben való felhasználása során, és a kapott szolgáltatás ellenértékét teljes mértékben az ajánlatkérő szervek fizetik meg²⁷.

A fent leírt „korlátozott mértékű gyártást vagy szolgáltatásnyújtást” meghaladó beszerzésekre azonban a közbeszerzési irányelveket kell alkalmazni. Ebben a vonatkozásban mind a minapi kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzésről szóló közlemény²⁸, mind a „Guide on dealing with innovative solutions in public procurement”²⁹ (Útmutató az innovatív közbeszerzési eljárásokhoz) is tartalmaz hasznos információkat.

7. ELEGENDŐ IDŐ BIZTOSÍTÁSA AZ AJÁNLAT KIDOLGOZÁSÁRA

A kkv-k a pályázati dokumentumok elkészítéséhez jellemzően csak kevés külön adminisztratív kapacitással rendelkeznek, ha rendelkeznek egyáltalán ilyennel. Szükséges, hogy az ajánlatkérő szervek ennek tudatában legyenek, amikor a határidőket meghatározzák, a verseny számára a lehető legszélesebb bázis fenntartása érdekében.

A közbeszerzési irányelvek lehetőséget biztosítanak **előzetes tájékoztatók** önkéntes alapon történő alkalmazására, annak érdekében, hogy a lehetséges ajánlattevők számára lehetőség nyíljon időben elkezdni a bejelentett szerződések kapcsán az ajánlattételre való felkészülést³⁰. **Ez különösen fontos a nagy és összetett szerződések esetében, amikor a kkv-knak időre lehet szükségük ahhoz, hogy a közös ajánlattétel érdekében partnereket találjanak.**

²⁶ A 2004/18/EK irányelv 31. cikke (2) bekezdésének a) pontja.

²⁷ A 2004/18/EK irányelv 16. cikkének f) pontja, valamint a 2004/17/EK irányelv 24. cikkének e) pontja.

²⁸ COM(2007) 799., 2007.12.14.

²⁹ SEC(2007) 280.

³⁰ A 2004/18/EK irányelv 35. cikkének (1) bekezdése, valamint a 2004/17/EK irányelv 41. cikkének (1) bekezdése.

Ha az ajánlatkérő szervek kihasználják a határidők lerövidítésére vonatkozó lehetőséget egy előzetes tájékoztató közzétételét követően, ügyelniük kell, hogy az előzetes tájékoztató kellően részletes legyen ahhoz, hogy a gazdasági szereplők ténylegesen fel tudjanak készülni a projektre.

8. PONTOS KIFIZETÉSEK

Az érdekelt felek beszámolóiban az ajánlatkérő szervek késedelmes kifizetései által okozott nehézségekről a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló 2000/35/EK irányelv jelenlegi rendelkezéseinek átfogó felülvizsgálatát váltotta ki. Ezen irányelv folyamatban lévő értékelése egy módosító irányelvre irányuló javaslatához vezethet, amely megerősítené a szabályok betartását ezen a területen.

Addig is azonban a tagállamok és az ajánlatkérő szervek sok mindent tehetnek a fizetési feltételek javítására. Mivel a 2000/35/EK irányelv meglévő rendelkezései határozottan csökkentik a kkv-k pénzügyi terheit, különösen azáltal, hogy főszabályként egy 30 napos fizetési határidőt határoznak meg, a késedelmes fizetések késedelmi kamatainak szintjét megállapítják, illetve a nem vitatott követelések érvényesítésére vonatkozó eljárásokat biztosítanak, fontos a lehető legjobban kihasználni ezeket a könnyítéseket.

Ami az alvállalkozók kifizetését illeti, az **ajánlatkérő szervek a szerződéses dokumentumokba olyan záradékokat is foglalhatnak, amelyek biztosítják, hogy a beszállítók pontosan kifizessék az alvállalkozóikat** (lásd 1.4. szakaszt), és, hogy a kifizetések az ellátási láncon végigáramoljanak.

Ebben az összefüggésben a következő nemzeti rendelkezéseket és gyakorlatokat érdemes megemlíteni:

Nemzeti jog

A magyar jog az ajánlatkérő szervnek előírja, hogy az ajánlattevőt legfeljebb 30 nappal a teljesítést követően fizesse ki. Amennyiben az ajánlattevő igazoltan teljesítette a szerződést és az ajánlatkérő szerv a határidőn belül nem fizetett, az ajánlattevő jogosult a pénzt közvetlenül a szerv bankszámlájáról lehívni.

Gyakorlatok

Egy minapi franciaországi tanulmány utalt arra, hogy az ajánlatkérő szervezeteknek a következő lépéseket kell megtenniük a késedelmes fizetésekből eredő problémák enyhítése érdekében:

- a kifizetéshez szükséges iratok egyszerűsítése, elektronikus eszközök használata;
- a kifizetéseket elfogadható indokolás nélkül nem függeszthetik fel;
- **az elektronikus fizetések használatának ösztönzése;**
- ellenőrzések egyszerűsítése; és
- a kifizetéseket nem halaszthatják az év végére.

Az Egyesült Királyságban a kormányzati minisztériumok és ügynökségeik kötelesek a kifizetési teljesítményüket nyomon követni és az eredményeket a minisztériumi vagy éves jelentésekben közzétenni. A táblázat minisztériumonként felsorolja az érvényes számla átvételétől számított 30 napon, vagy más megállapodás szerinti hitel futamidőn belül kifizetett számlák arányát. Továbbá az ajánlatkérő szervezeteknek ajánlják, hogy (például az elvégzett munkához kapcsolódó) részletfizetések vagy **időközi kifizetések** lehetőségét vizsgálják meg.